

УДК 37.01+7.071.1

Наталія **Дядюх-Богатько**

доцент Української академії друкарства, кандидат мистецтвознавства

Педагогічна майстерність як грань таланту Йосипа Івановича Дядюха (1942–2012)

© Дядюх-Богатько Н., 2017

<http://doi.org/10.5281/zenodo.1068946>

Анотація. У статті подано аналіз біографічних даних щодо життя та творчості митця і педагога Йосипа Дядюха. Проаналізовано основні періоди життя, описано методи мистецького виховання, що застосовувались на практиці у Львівському державному коледжі декоративно-ужиткового мистецтва ім.Івана Труша, розкрито педагогічну грань його таланту та підсумовано основні педагогічні здобутки. На прикладі умовно виділених блоків медалей, виготовлених митцем, подано перелік видатних осіб, що вплинули на його формування, були взірцем та утворювали коло найцікавіших національних персоналій. Висвітлено творчий шлях Й.Дядюха, що став прикладом для його учнів. Важливою рисою у педагогічній діяльності митця було формування духовної особистості з важливими компонентами: мотиваційною, когнітивною, емоційною та діяльно-творчою.

Ключові слова: педагог, скульптор, методи мистецького виховання, медальєрство, Львівський державний коледж декоративно-ужиткового мистецтва ім.Івана Труша.

Творчий шлях Йосипа Івановича Дядюха (1942–2012) на сьогодні є ще мало дослідженим. Мабуть, у першу чергу, через те, що ніколи не любив хвалитись і завжди казав «нехай про мене скажуть інші». Талант видно здалека, і часто ті, хто був близько, помічали лише його привітність, скромність і дружєлюбність. Зараз, коли вже минуло трохи часу, спробуємо підсумувати окремі його педагогічні здобутки.

Відомо, що найкраще залучати студентів до діяльного компонента у вихованні творчої особистості прикладом власної творчості. Під час пар Йосип якщо не рисував,

то ліпив. Широту його зацікавлень можна простежити хоча б на прикладі його медальєрства за умовними блоками.

Відомо, що методи мистецького виховання поділяються за джерелами передання та характером сприйняття художньої інформації, відповідно з характером мистецької діяльності, відповідно з характером завдань за етапами, за розвитком особистісних властивостей учнів [1, с.177-210]. Проте більшість на основі цих парадигм можемо зараз лише аналізувати педагогічну діяльність Й.І. Дядюха.

Актуальність теми обумовлена тим, що відходять у вічність, ті хто нас навчали, а задокументованих джерел про окремих є дуже мало. Зокрема, про творчість Й.Дядюха була лише одна мистецтвознавча стаття Олега Сидора в щомісячному літературно-мистецькому часописі Спілки письменників України «Дзвін» 1995 р. під назвою «Йосип Дядюх – львівський медальєр» [2]. У ній на основі інтерв'ю вперше (і востаннє за життя Й.Дядюха) був окреслений життєвий і творчий шлях митця. Окремі роботи друкувались у ювілейних каталогах ЛДКДУМ ім.Івана Труша [3] чи в інших джерелах [4; 5; 6], які не мали особливого впливу на мистецьке життя Львова. Очевидно, що це надто мало як для 40-річної педагогічної діяльності.

Мета нашої статті – розкрити педагогічну грань таланту Йосипа Дядюха як творчої особистості на основі аналізу його життєвого шляху, та проаналізувати, якими методами він користувався у мистецькому вихованні своїх учнів.

Педагогічний стаж Йосипа Дядюха у Львівському державному коледжі декоративно-ужиткового мистецтва ім.Івана Труша склав майже 40 років. Розпочинається 1973 року відразу після закінчення ЛДІДПМ (зараз ЛНАМ) і тривав аж до дня його смерті (3 серпня 2012 р.), хоч педагогічне навантаження на 2012–2013 навчальний рік було вже розраховане, ніхто не сподівався, що він відійде у вічність...

У Львові є мало художників-скульпторів для кого б це ім'я не було відомим. Більшість років він викладав на відділі скульптури, і його манера викладати ліплення через об'ємно-просторовий рисунок натури з різних ракурсів крейдою на дощці часто викликала подив і захоплення не лише у студентів, а й у колег. Йосипа любили й поважали і студенти і колеги, проте він не мав звань, особливих вислуг чи державних

замовлень. Щоб зрозуміти причини, розглянемо, що передувало його педагогічній діяльності та звідки коріння.

Батьківська хата Дядюхів є в українському мальовничому селі Побіч на Львівщині, що мало на 1942 р. близько 300 хат. Село дуже давнє, його розташування задокументоване в картографії 1763 р. в історичних картах імперії Габсбургів першого військового опитування [7]. Історики виводять походження села від часів давнього городища Пліснеська, згаданого в «Слові о полку Ігоревім» [8].

Його батько Іван Танасович Дядюх 1895 р.н. пройшов Першу світову аж до Іспанії пішки. Добре знав німецьку, польську, трохи ідиш, пізніше і російську. Збереглися фотографії його у формі сотника. І назавжди в діда Івана залишилась офіцерська постава.

Мама Іванна, кликали її Йоганкою, була донькою дяка. Вийшла заміж молоденькою за сусіда-вдівця, старшого від себе на 18 років і з двома доньками. Що говорить лише про діда як про такого мужчину, конкуренцію якому не могли скласти навіть значно молодші односельці. Мав кілька пар коней, свої поля, свій ліс. На 1942 р., коли народився Йосип (за метрикою, а в сім'ї Славко) у Йоганки вже були і своїх ще двоє діток. Почалася війна, тому коли народжувався тато з братом-близнюком, бабуся дуже переживала. Могли бути-кого розстріляти без попередження. У сусідньому містечку Сасів знищили всіх євреїв... Хата Дядюхів була велика й добротна, через що її вибрали собі для проживання німецькі офіцери. Тато згадував про них добре – частували цукерками. Найстаршу сестру забрали на примусові роботи до Німеччини, друга була зв'язковою з нашими лісовими загонами.

Коли 1945 р. наступала російська армія, українців попередили, що буде арт-обстріл, вони з дітьми сховались у своєму ж саді в березі потічка. Залишки й нутрощі німців старші ще потім тиждень збирали з яблунь. Хата вціліла. Але найгірше лише починалось. Удень приходили одні – щось одне вимагали, уночі – другі інше. Як розказувала бабуся, часом це були ті самі, але перевдягнуті вночі вже «під лісових», щоби потім «закласти» радянській владі. Ворогами для них ставали спочатку найбагатші.

1947 року вночі, коли молодші спали, радянський загін оточив хату й заарештував сестру, що допомагала ОУН, її катували, вона нікого не виказувала, вирок – 15 років без права повернення на рідну землю. Незабаром прийшли і забрали всю

сім'ю, не дозволивши навіть зайти до хати, щоби щось із собою взяти. Їх спасла Божа ласка – дід у той день їхав з млина і мішок муки, що мав на возі, взяв на плечі.

Їх везли за Урал, у товарному вагоні із одним малесеньким заґратованим віконечком, величезна кількість людей – сім'ями, місяць часу. Тато часто пригадував, що йому з братом (їм було по 5) дали по білій хусточці, і вони стояли й махали ними через ґрати людям на перонах. Ті – плакали. Так тоді ще несвідомо вони прощалися з рідною українською землею. Їх викинули вже на сніг, у дерев'яні бараки... Тому факт, що життя несправедливе, Йосип Дядюх пізнав дуже скоро. Як їм жилось там, не любив говорити. Лише коли діти малими вередували й не хотіли їсти, завжди казав: «Не хочуть – не давай! Та я малим картоплю мерзлу по полям шукав і їв як цукерки!»

Чи викликало це в нього ненависть до всього російського? Ні. Про це свідчать його творчі роботи – медалі Пушкіна, Толстого, Прокоф'єва та інших.

Він вчився в школі добре, а через слабке здоров'я (і дуже не сприятливий клімат), запалення легенів – мусів пропустити один навчальний рік. Ще там у п'ятому класі він любив помалювати з натури, разом з братом-близнюком відвідували студію образотворчого мистецтва [2, с.155].

За десять років «визволителі» дозволили повернутись, тоді Славкові було 15 років. Там, за Уралом, наші люди народжувались, одружувались, вмирили. Але цей дозвіл – це була довгожданна радість для сім'ї, хоч розчарування їх чекали вдома. У хаті їхній жили чужі люди. Ліс діда «совети» весь зрізали, поля – забрали... А в школі їх недолюблювали, діти кепкували з поганої української, російського акценту, а вчителі могли відверто несправедливо поставити оцінку – бо ж ті нікому не зможуть пожалітись...

Усі ці факти з його життя дають відповідь на запитання чому він так вибірково ставився до людей? Бо дуже рано він засвоїв певні уроки життя...

Він дуже любив і цінував друзів. І не любив «фальші» у людях. Бо складалось так, що «закласти» могли навіть кровні родичі. А тому дрібний натяк на можливу непорядність викликав у ньому різку категоричність. Він був уважним до людського болю, бо знав, що це таке. І дуже неуважним лише до себе самого!

Початок трудової діяльності Йосипа Дядюха – 1960 рік,

де він працює на посаді завідувача Сасівського будинку культури, як в народі кажуть, «завклубом», а брат-близнюк у той час вже вчителював тут у школі.

Блискуче знання фундаментальних наук (математики, фізики, нарисної геометрії), у яких вивчають точні закономірності й використовуються строгі методи перевірки гіпотез, засновані на експериментальних і чітких логічних міркуваннях, привели його до навчання у Львівському технікумі радіоелектроніки в 1961–1964 році (спеціалізація «радіо-апаратобудування»). І після закінчення став техніком-технологом на Львівському заводі «Електрон», де пропрацював лише півроку, бо вже чекала служба у війську. Захоплення радіотехнічними новинками залишилося з Дядюхом назавжди. Він не мислив свого засинання без увімкненого радіоприймача, ловив заборонені хвилі «Радіо Свободи», звідки й дізнавався про новини, що офіційно не повідомляли (як вибух на Чорнобильській АЕС 1986 р., про путч у Москві 1991-го) та стежив за ситуацією в державі. Пізніше завжди першим серед колег змінював моделі мобільних телефонів, відстежував їхні нові можливості та функції.

Службу у війську від 1964 р. по 1967 р. відбув у званні ефрейтора при штабі Прикарпатського округу, тут же, у Львові, він малював стінгазети та оформлював різноманітні агітаційні матеріали. Паралельно відвідував мистецьку студію при будинку офіцерів і вже серйозно вирішив змінити свій основний фах. Тому після повернення на завод, 1968 р., Йосип Дядюх вступає до ЛДІДУМ на відділ художньої кераміки.

У цей час брав участь у виставках, любив ходити на етюди, організовував позаурочний рисунок з натури в гуртожитку. Як згадує його товариш Богдан Скиба: «Вчився він, так як і я, на відділі художньої кераміки курсом нижче. Вирізнявся м'якою привітною вдачею, дружельністю і теплим легким гумором. У спілкуванні був природний і відкритий, тому знали його не тільки в групі, але й на інших факультетах» (з неопублікованих спогадів Б.Скиби).

Свої практичні творчі пошуки Й.Дядюх завжди підкріплював теоретичним підґрунтям. Книга зі студентських часів, яку він студіював, це Віктора Шерблюльє «Мистецтво і природа», що була перекладена з французької та видана в С.-Петербурзі 1894 р., і сьогодні може бути чудовою ілюстрацією у теорії образотворчого мистецтва [9].

1973 року було захищено дипломну роботу (з відзнакою) у парі з Іваном Білоусом – п'ять декоративних пластів для оздоблення партеру тоді нового, щойно збудованого лабораторного корпусу на тему «Види декоративно-ужиткового мистецтва». Після чого відразу Йосипа Дядюха запросив Тарасов, тодішній директор училища ім. І.Труша, до викладацької роботи.

«Йосип Дядюх завжди був душею компанії», – згадує Богдан Назарович Скиба. «За дворічне спілкування з Йосипом в училищі, а в майбутньому – і в його родинному колі, мені пощастило пізнати його життєві засади, риси вдачі та уподобання. Органічно й невимушено увійшов він у колектив училища. Дисциплінований, сумлінний до обов'язків, елегантно вдягнений, завжди при краватці й по-спортивному підтягнутий, він одразу почав користуватися повагою та прихильністю колег» (з неопублікованих спогадів Б.Скиби).

Які педагогічні вимоги були властиві Йосипу Івановичу Дядюху?

Відомо, що важливою метою у мистецькому навчанні й вихованні є формування духовної особистості, важливими складовими якої є мотиваційний, когнітивний, емоційний, оцінний та діяльно-творчий компоненти [1, с.32].

Як мотивував Дядюх? По-перше, ніколи не змушував! Тільки запитував: не хочеш? І дивувався, як можна не хотіти, але не змушував. Студенти його любили за те, що він просто та дохідливо вчив їх ремеслу й без зайвих умовностей з ними вільно спілкувався. «Вроджена непоказна доброта і шляхетність імпонували всім» (Б.Скиба).

Він любив рисувати студентів під час їхньої праці на занятті, збереглися численні начерки. Бувало навіть, що під час мандрівки зі студентами по теренах України на запітнілих вікнах автобуса пальцем рисував шаржі на колег по роботі. Студенти дивились, дивувались і безумовно мотивувались.

Щодо когнітивного компонента в вихованні своїх підопічних, то велике значення тут має світогляд педагога. Про широту знань Й.Дядюха знали всі. Він запросто міг вирішити будь-яку складну математичну задачу, досконало знав географію і свого краю, і світу, активно цікавився спортом у державі, також історією, шахами, літературою, мистецтвом загалом. Пізнати себе і світ навколо себе – це завдання він виконував вправно щодня, а тому й розвивати подібні здібності в своїх учнях вдавалося йому легко й без напру-

ження. Й Дядюх завжди міг підтримати розмову на будь-яку тему та вивести її на позитивну інтонаційну ноту, змусити зазирнути глибше, ніж до енциклопедії, бо факти, які він наводив, дивували.

Про емоційний бік виховання в майстерні Й. Дядюха в кожного його випускника залишилася своя історія. Більшість з них особливо тепло згадують спільні мандрівки, коли риси характеру оголюються значно яскравіше. Він любив пересипати розмову жартами та влучними прислів'ями на зразок: «Таланту нема і не передбачається!», «Причепи бойку сливку!», «У вас немає почуття гумору»... Не раз його влучні критичні висловлювання після «Я, звісно, не Цицерон, але скажу...» сприймалися значно м'якше. А коли студент заходив у творчий ступор і не розумів, куди рухатись далі, у пригоді ставала фраза: «Есть много непонятного на свете, что неподвластно даже мудрецам!».

Йосип Дядюх був добрим знавцем гумору й особливо цінував це почуття в інших. Як згадують друзі, він «мав щедрий дар налаштувати гостей на веселий приємний настрій. Був дотепний і артистичний. Знав багато приповідок, кумедних історій, смішних анекдотів. Тости промовляв не завчені, не стереотипні, а завжди своєрідно, по-новому і, залежно від ситуації – жартівливо, влучно та парадоксально» (з неопублікованих спогадів Б. Скиби). Напам'ять знав жартівливі вірші П. Куліша, байки Л. Глібова, виступи П. Глазого, любив цитувати лірику О. Олеся в потрібні моменти життя.

На підвищених тонах не спілкувався ніколи! Любив жартівливі перебільшення і все був готовий продати «за мільйончик!», допоки це не стало сумним у зв'язку з різким падінням грошової одиниці.

Розвиток оцінного компоненту Йосип Іванович стимулював у своїх підопічних завжди повторюючи фразу «Все в світі відносно...». Про цю «відносність» він не наводив приклади, а вмів покласти руку на плече і просто у найтяжчий для тебе момент по-дружньому підтримати. Школярі, що приходили навчатися мистецтву (вік 15-20 років) особливо чутливі. І так само чутливі до фальші. Вони могли не вміти ліпити, і так і не навчитись, але вони любили й поважали Й. Дядюха. І це було взаємним, він міг їх «прикрити» перед дирекцією, коли втекли, сказати: «Я їх відпустив». Він міг не лише розкритикувати, а й показати як зліпити. Він міг знайти спільну мову з різними поколіннями, запросто, через жарти й дотепи.

Варто наголосити, Йосип Дядюх цінував свою честь і був дуже

принциповим. Він не йшов на компроміси із совістю. Його неохоче брали у приймальну комісію, бо надто невивігнутою особою він був. Хоча колеги високо цінували його професійні здібності. Він запросто міг відмовитися від дуже привабливого приватного замовлення (приміром, виліпити портрет відомої поп-зірки), лише через те, що творчість запропонованої особи не відповідала його вподобанням. Тому оцінка, виставлена ним, сприймалася студентами гідно, з повагою до своїх успіхів і невдач.

Відомо, що найкраще залучати студентів до діяльнісного компонента у вихованні творчої особистості прикладом власної творчості. Під час пар Йосип якщо не рисував, то ліпив. Широту його зацікавлень можна простежити хоча б на прикладі його медальєрства за умовними блоками. Перший – видатні українці, розкриває коло найцікавіших для нього національних персоналій: Мелетій Смотрицький, Іван Кочерга, Василь Стефаник, Пантелеймон Куліш, Іван Франко (чотири різні портрети), Тарас Шевченко (два варіанти), Руська Трійця (Яків Головацький, Іван Вагилевич, Маркіян Шашкевич), Григорій Тютюнник, Левко Ревуцький, Іван Труш (два варіанти), Олекса Новаківський, Олена Кульчицька, Григорій Квітка-Основ'яненко, Леся Українка, Олександр Олесь, Юрій Федькович, Павло Тичина, Максим Рильський, Микола Леонтович, Лесь Курбас.

Друга частина – це культурні діячі світу, портрети яких зображені на медалях Й. Дядюха. Оскільки перелік його робіт сьогодні залишається невідомим, тому наводимо їх нижче:

- Авіценна. До 1000-річчя. Бронза. 170x150;
- Кіпренський О. Кераміка. Ш 70. 1981;
- Рафаель Санті. До 500-річчя. Теракота. 140x140;
- Кристіан Андерсен. Бронза. Ш 100. 1970;
- Кристіан Андерсен. Теракота. Ш 100. 1970;
- Рембрандт. Теракота. До 375. Ш 110;
- Рембрандт. Теракота. Ш 80;
- Олександр Блок. 1880-1921. Ш 150;
- П'єр Жан Беранже. До 100-річчя. 1780. Теракота. 105x130. 1980;
- Прокоф'єв О. До 100-річчя. Кераміка. Ш 120;
- Стендаль. До 110. Кераміка. Ш 110. 1985;
- Фридерик Шопен. До 175. Кераміка. Ш 80;
- Венеціанов О. Кераміка. Ш 90. 1980;
- Пікассо. До 100-річчя. Бронза. Ш 120;
- Давид Гурамішвілі. 1705-1792. До 225 років. Бронза. Ш 140;

Генрік Ібсен. 1828-1908. Бронза. Ш 120;
Лев Толстой. 1828-1910. Бронза. 130x130;
Володимир Висоцький. Гіпс. 148x170;
Олександр Пушкін. 1799-1837. Бронза. 125x125;
Михаїл Садовяну. До 100-річчя. Кераміка. Ш 115. 1980;
Мартирос Сар'ян. До 100-річчя. Теракота. Ш 90. 1980.
І остання – третя, це його роботи останніх років і постаті сучасників. Серед них друзі, знайомі та ті, ким цікавився автор:
Роман Іваничук. До 60-річчя. Теракота. Ш 140;
Юрій Брилинський. Теракота. Ш 115;
Петро Маркович. Теракота. Ш 110. 1980;
Автопортрет. Теракота. Ш 80. 1981;
Левко Лепкий. 1872-1941. Бронза. Ш 90;
Левко Лепкий. 1872-1941. Теракота. Ш 90;
Митрополит Андрей Шептицький. 1865-1944. Бронза. Ш 98;
Митрополит Андрей Шептицький. 1865-1944. Теракота. Ш 94;
Папа Іван-Павло II. Кераміка. Ш 210. 2001;
Олександр Довженко. 1894-1956. Кераміка. Ш 130;
Олена Степанівна. Теракота. 125x185;
Степан Бандера. Глина. Ш 123. 2011;
Євген Коновалець. 1891-1938. Пластилін. 2012;
Роман Шухевич – Тарас Чупринка. Пластилін. 2012.

Які методи мистецького виховання та компоненти духовної культури застосовував Й. Дядюх при викладанні, формуючи творчі особистості зі своїх учнів? Яким він був батьком для своїх чотирьох доньок і які методи використовував при вихованні у сім'ї? Зі слів колег, він був активним фаховим викладачем до останнього. Його неметушливий життєвий шлях був позначений благородством і прямою. «Йосиф завжди був собою, не підлаштовувався під когось і ні перед ким не залобігав. Був своїм і в селі, і в місті. Не один раз я бачив як він вільно і приязно спілкувався з селянами як рівний з рівними» (з неопублікованих спогадів Б. Скиби).

У коледжі його всі кликали просто «Дядюх». І заочно про нього також – Дядюх. Ну або ж Йосип Іванович. Часом про нього певну якусь інформацію можна було дізнатися випадково, що, наприклад, у нього є спортивний розряд (молодіжний, правда), що не він, а його брат-близнюк Степан спочатку хотів стати художником і вчився у московській Строганівці (хоча потім став видатним математиком). А Йосип вчився у технічному вузі, щоби потім стати художником.

І були студентські часи, коли вони удвох їздили в Узбекистан і робили там рекламні вивіски на магазини. Багато колег знали, що він прекрасно грав у шахи. Був чудовим партнером у танці. Але що він був завідувачем клубу кілька років – завжди залишалося в тіні.

«Мужньо і стійко витримував удари долі. Складна операція на серці не вибила його з колії. Без нарікань трудився до останніх днів. Залишався постійно людяним і привітним з оптимістичним і позитивним поглядом на світ. З ним завжди було легко і комфортно» (з неопублікованих спогадів Б. Скиби).

Розкривати таємниці педагогічного та творчого таланту ми лише розпочинаємо, і будемо продовжувати й далі... Вивчаючи його роботи. Відповідаючи собі на запитання чому і чий це портрет у високому барельєфі з шамоту (діаметром 70 см) виліпив Й.І. Дядюх? За спогадами дружини, «це якийсь майстер з кераміко-скульптурної фабрики, бо той приходив у гості додому... і «таке» розповідав... про загони УПА, в яких брав участь... Як називається майстер? Не знаю...» (зі спогадів Лідії Дядюх). Йосип Іванович був неухажливий до таких дрібниць. Багато його зацікавлень ще ми можемо відкрити... Та важливо не лише згадувати, а й публікувати.

«Рідні й друзі, коли вітали його щоразу з днем народження, піднімали келих вина за Йосифа прекрасного. І дійсно, він був безкорисливою, доброю, правдивою та на правду прекрасною людиною» (з неопублікованих спогадів Б. Скиби).

Відомо, що методи мистецького виховання поділяються за джерелами передання та характером сприйняття художньої інформації, відповідно з характером мистецької діяльності, відповідно з характером завдань за етапами, за розвитком особистісних властивостей учнів [1, с.177-210]. Проте більшість на основі цих парадигм можемо зараз лише аналізувати педагогічну діяльність Й.І. Дядюха. Усе, що він робив, було щирим бажанням допомогти кожному, хто хотів навчитись. І як педагог він прийшов достатньо зрілою особистістю і володів великим діапазоном і теоретичних знань, і практичних навичок для втілення і постановки творчих завдань і був яскравим прикладом педагогічного таланту в ЛДКДУМ ім. І.Труша протягом 40 років.

Висновки. Педагогічний талант Йосипа Дядюха виховав не одне покоління львівських скульпторів. За період викладання спеціальних фахових дисциплін від 1973-го по 2012-й Йосипом Івановичем у Львівському державному коледжі декоративно-ужит-

кового мистецтва ім. Івана Труша через його аудиторію перейшла велика кількість учнів, що далі продовжують свій творчий шлях. Кількість його учнів, що досягнули значних успіхів у галузі мистецтва, ніколи ніхто не підраховував. Основним педагогічним постулатом, яким керувався, було «Головне не нашкодити!».

Його роботи у медальєрній пластиці загалом умовно можна поділити на три категорії: «Видатні українці», «Культурні діячі світу» та «Сучасники та роботи останніх років». Досліджуючи ці персоналії можна визначити коло зацікавлень і вподобань видатного педагога й скульптора Йосипа Дядюха.

Педагогічний талант зустрічається набагато рідше, ніж будь-який інший, а однією з граней цього таланту має вважатися здатність до позитивного забарвлення емоційного боку навчального процесу! І саме цим талантом і володів Йосип Іванович Дядюх.

1. Olszewski B. Marian Olszewski: Wytyczne działalności. – Kraków, 1939. – 31 s.
2. Olszewski B. Marian Olszewski. – Kraków, 1939 (maszynopis). – Wrocław, Biblioteka Ossolińskich, rękopis 13.344/II.
3. Grońska M. Olszewski Marian-Kazimierz // Polski Słownik Biograficzny. – T. XXIV, 1979. – S. 31-32.
4. Leszczyńska U. Olszewski Marian Kazimierz // Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających (zmarłych przed 1966 r.) : Malarze, rzeźbiarze, graficy. – Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk, 1998. – T. VI. – S. 278-280.
5. Wystawa prac Mariana i Bronisława Olszewskich: Malarstwo, rysunek. – Zamek w Reszlu, maj 1963. – Olsztyn, 1963. – 39 s.
6. Wystawa braci Bronisława i Mariana Olszewskich w Galerii Rynek Miejskiego Ośrodka Kultury w Olsztynie. – Olsztyn, 2005. – 56 s.
7. Львівська сецесія: Каталог виставки із збірок Львова // Автор вст. статті та упор. каталогу Ю. О. Бірюльов. – Львів : Львівська картинна галерея, 1986. – 96 с.
8. Biriulow J. Secesja we Lwowie. – Warszawa : wydawnictwo Krupski i S-ka, b. r. [1996].
9. Бірюльов Ю. Мистецтво львівської сецесії / Ю. Бірюльов. – Львів : «Центр Європи», 2005. – 184 с.
10. Art Déco у Львові : каталог виставки / Львівська галерея мистецтв / [Упор. А. Банцекова]. – Львів, 2001. – 53 с.
11. Банцекова А.Е. Вена-Львов: К истокам стиля ар деко / А.Е. Бан-

- цекова // Художественные центры Австро-Венгрии 1867-1918. – Санкт-Петербург, 2009. – С. 524-538.
- 12.** Quosque tandem: W sprawie miejskiej galerii obrazów we Lwowie / M. Olszewski. – Lwów, 1907.
- 13.** Kozicki W. Z wystawy dzieł sztuki / W. Kozicki // Słowo Polskie. – 1911. – № 35, 21. I. – S. 2.
- 14.** Kozicki W. IX Salon Doroczny / W. Kozicki // Słowo Polskie. – 1913. – № 593, 10. XII. – S. 10.
- 15.** Marian Olszewski: Teka graficzna. – Lwów, 1913.
- 16.** Olszewski M. Droga sugerowanego optymizmu / M. Olszewski. – Lwów, 1906.
- 17.** Casino de Paris // Gazeta Narodowa. – 1910. – № 50, 3. III. – S. 2. Архівні фотографії в колекції Львівського історичного музею. – ІНВ. №№ ФН-2404, 2414.
- 18.** Olszewski M. Plac Maryacki / M. Olszewski // Gazeta Wieczorna. – 1913. – 13. VIII.
- 19.** Olszewski M. Rozwój malarstwa polskiego od czasów najdawniejszych do Jana Matejki / M. Olszewski. – Kraków, 1907.
- 20.** Olszewski M. Z psychofizjologii malarstwa / M. Olszewski // Przegląd Filozoficzny. – 1907, X. – S. 575-577; 1909, XII. – S. 561-563.
- 21.** Treter M. Marian Olszewski / M. Treter // Gazeta Wieczorna. – 1915. – № 2250, 19(6). III. – S. 2.
- 22.** Olszewski M. Malarstwo w Krakowie / M. Olszewski // Słowo Polskie. – 1904. – № 365, 4. VIII. – S. 1-2.
- 23.** Olszewski M. Wilhelm Wachtel / M. Olszewski // Gazeta Lwowska. – 1901. – № 258; Olszewski M. Z wystawy sztuk pięknych w Monachium / M. Olszewski // Gazeta Lwowska. – 1901. – №№ 283-285.
- 24.** Olszewski M. Nowe prądy w sztuce współczesnej / M. Olszewski // Słowo Polskie. – 1913. – № 108, 5. III. – S. 5.
- 25.** Olszewski M. Jan Stanisławski / M. Olszewski. – Kraków, 1907.
- 26.** Olszewski M. Władysław Podkowiński / M. Olszewski // Nasz Kraj. – 1908. – №№ 8-9.
- 27.** Olszewski M. Wystawa Trzech / M. Olszewski // Gazeta Wieczorna. – 1911. – № 139, 3. V. – S. 5.
- 28.** Olszewski M. Nowe prądy w sztuce współczesnej / M. Olszewski // Słowo Polskie. – 1913. – № 108, 5. III. – S. 5. – № 110, 6. III. – S. 6.
- 29.** Olszewski M. Rzeźba Ostrowskiego / Marian Olszewski // Słowo Polskie. – 1905. – № 112, 7. III. – S. 1-2.
- 30.** Olszewski M. Stanisław Ostrowski / M. Olszewski // Świat. –

1906. – № 14, 7. IV. – S. 7-8.

31. Olszewski M. Rzeźby Błotnickiego / M. Olszewski // Słowo Polskie. – 1905. – № 60, 4. II. – S. 1-2.

ANNOTATION

Diadiukh-Bogatko Natalia. Pedagogical skill as a facet of the talent of Josyph Ivanovych Diadiukh (1942–2012). Analysis of biographical data about Iosyp Diadiukh is represented. The main periods of his life and the methods of artistic education, which were applied in practice at the Lviv State College of Decorative and Applied Arts named by Ivan Trush are analyzed. The pedagogical side of artists talent is revealed and the basic pedagogical achievements are summarized. On the examples of medals made by the artist, outstanding individuals who influenced its formation are listed. An important feature in the pedagogical activity of the artist was the formation of a spiritual personality with important components: motivational, cognitive, emotional and activity-creative.

Keywords: pedagogue, sculptor, methods of artistic education, medalism, Lviv State College of Decorative and Applied Arts. named after Ivan Trush.

АННОТАЦИЯ

Дядюх-Богатько Наталия. Педагогическое мастерство как грань таланта Иосифа Ивановича Дядюха (1942–2012). В статье представлен анализ биографических данных о жизни и творчестве художника и педагога Иосифа Дядюха. Проанализированы основные периоды жизни, описаны методы художественного воспитания, которые применялись на практике во Львовском государственном колледже декоративно-прикладного искусства им. Ивана Труша, раскрыто педагогическое грань его таланта и подитожены основные педагогические достижения педагога. На примере условно выделенных блоков медалей, изготовленных художником, перечислены выдающиеся личности, повлиявшие на его формирование, служили образцом для подражания и образовывали круг интересующих национальных персоналий. Освещено творческий путь Й. Дядюха, что стал примером для его учеников. Важной чертой в педагогической деятельности художника было формирование духовной личности с важными компонентами: мотивационной, когнитивной, эмоциональной и деятельно-творческой.

Ключевые слова: педагог, скульптор, методы художественного воспитания, медальерство, Львовский государственный колледж декоративно-прикладного искусства им. Ивана Труша.

1. Й. Дядюх на відділі художньої кераміки; 2. Й. Дядюх. Дружній нарис Г. Логвіна;

3. Й. Дядюх на перерві з колегами; 4. Й. Дядюх на відділі скульптури;

5. Й. Дядюх з колегами та студентами;

6. Й. Дядюх на відділі скульптури;

7. Й. Дядюх за роботою у внутрішньому дворіку Львівського державного коледжу декоративного та ужиткового мистецтва ім. І. Труша;

8. Й. Дядюх зі студентами у внутрішньому дворіку Львівського державного коледжу декоративного та ужиткового мистецтва ім. І. Труша;

9. Й. Дядюх зі студентами у Каневі;

10. Й. Дядюх за творчою роботою над рельєфом М.Шашкевича;

11. Й. Дядюх за творчою роботою скульптури Апостола Луки;
12. Й. Дядюх. Навчальний рисунок на заняттях з ліпки;
13. Й. Дядюх. Навчальний рисунок на заняттях з ліпки;